На закінчення Єпархіальні Збори доручили Блаженнішому Дорофею зайнятись питанням обсадження єпископського престолу Михалівецької єпархії.

Збори закінчились молитвою «Достойно єсть . . .»

◆ 9 грудня 1979 р. в православному кафедральному храмі в Михалівцях відбулась св. Літургія, яку служив Блаженніший Дорофей, Митрополит Празький і всієї Чехословаччини, разом з священиками — о. прот. Й. Хомом, директором ЄР, і о. прот. Ш. Горкаєм, настоятелем кафедрального храму. За великої участі вірників проповідував Блаженніший Дорофей. Від імені присутніх віруючих Блаженнішому Дорофею, Митрополиту Празькому і всієї Чехословаччини, подякував за спільні молитви о. прот. Йоан Хома.

Сумна вістка про кончину заслуженого кантора Дмитра БІРОША доторклася не лише його близьких, але і цілого приходу в Ольшавці, який після короткої і тяжкої хвороби 27 листопада 1979 р. віддав свою безсмертну душу Господу Богу. 30 листопада 1979 р. він був би дожився 60 років свого життя. Працював він в Окружному будівельному підприємстві в Стропкові і був зразковим працівником. Був активним працівником і в Церкві Православній. Змолоду співав церковні пісні, пізніше став кантором. Він ніколи не обходив богослуження, чесно відвідував храм.

Православні вірники високо оцінили його невтомну працю в храмі і прийшли у великій кількості розпрощатись з ним на останній дорозі. Похоронили його священики — о. прот. П. Цупер із Стропкова, о. прот. М. Грустич з Чабин і місцевий священик о. А. Зелізняк.

Блаженний покой і вічная йому пам'ять!

Слідуючий номер вийде 2 березня 1980 р.

Видає: Православна Церква в Чехословаччині у ЦВ у Братіславі. — Редакція: 080 01 Пряшів, вул. ім. Словацької республіки рад № 1 тел.: 313-79. Керує редакційна колегія. Відповід. редактор проф. Др. Стефан Пружинський, технічний редактор Г. Ференцова. — Виходить 12 раз у рік. — Друкують Дуклянські друкарні, н. п. Пряшів. Річна передплата — 12 Кчс, один номер — 1 Кчс. Річна передплата для кордону — 2 долари — Поширює ПГС. Замовлення приймає кожний поштамт і листоноші. Закордонні замовлення треба надсилати на адресу PNS – Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48. Дозволено постановою SÚTI 15/10 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu: 49 894.

ЗАПОВІТ СВ. КИРИЛА І МЕФОДІЯ

РІК ВИДАННЯ XXIII МІСЯЧНИК ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ № 2/1980

САМООСУЖДЕНИЕ ГРЕХОВ (ИЗ ПОУЧЕНИЙ СВ. И. ЗЛАТОУСТОГО)

Многие наши грехи, поэтому имеем нужду в исповеди. Но при этом пусть твои очи прольют слезы и погасишь ими пламень грехов. Поступи так со всей совестью, спомни все свои грехи и положи себе наказание с великою строгостию. Если мы таким образом позаботимся осудить самих себя, то избежим суда Божия. «Если бы мы судили сами себя, то не были бы судимы» (1 Кор. 11,31). Укоряя тех, которые недостойно причащаются: «кто будет есть Хлеб сей или пить Чашу Господню недостойно, виновен будет против Тела и Крови Господней». Смысл слов его следующий: как распявшие Господа, так и недостойно причащающиеся Таин понесут наказание. Пусть никто не подозревает в этих словах преувеличение. Иудеи распяли Его гвоздями на кресте, а ты, живущий во грехах, уподобляешься им, ибо грех есть тяжелое оскорбление правды Божией. Затем, желая показать, что осуждающие свои беззакония свои здесь и после уже не впадающие в грехи, могут избавиться от будущего суда: Поэтому будем подвергать сами себя наказанию, или осуждению своих преступлений, смыем нечистоты своими слезами и получим великое утешение: «Блажени плачущии, яко тии утешаться». Скорбь по Бозе имеет великую пользу. В награждение добродетелей Бог превышает меру их. Видишь ли, как велика польза покаяния? Так Бог готов отпустить нам грехи, только ожидает нашего обращения к Нему. Поспешим же начать свое обращение к Богу покаянием. Доставим же Ему случай проявить Свою любовь к нам и милосердие. Но постараемся соблюсти свое сердце чистым от грехов. Но ты вновь пал во искушение, скажи откровенно, я согрешил. Нет ничего справедливее такого оправдания и умилостивишь Бога и сделаешь себя медлительным на грехи. Не изыскивай предлоги, не от них происходят грехи, а от воли согрешающих. Ты не благороднее Давида, но тот когда согрешил, нисколько не искал свалить на другого вину, но откровенно признался пред лицем пророка Нафана: «согреших ко Господу» и тотчас получил помилование от Бога. Будем подражать ему в покаянии и нас Господь помилует Своею милостию. (Беседа о св. мучениках).

О мытаре и фарисее (Луки 18, 10-14)

Притча о мытаре и фарисее имеет для нас, христиан, весьма важное значение. Она со всею ясностью показывает нам, чего мы должны избегать и к чему стремиться, чтобы наше покаяние было благотворно для нашей нравственной жизни.

В святом евангелии говорится: ДВА ЧЕЛОВЕКА ВОШЛИ В ХРАМ ПОМОЛИТЬСЯ: ОДИН ФАРИСЕЙ А ДРУГОЙ МЫТАРЬ.

Пред нами два человека противоположного характера. Один — фарисей, человек принадлежащий к классу людей, пользовавшихся славою праведников и всеобщим уважением, но, на самом деле, не чуждый многих пороков. Другой — мытарь, один из тех людей, которые почитались великими грешниками и потому всеми были ненавидимы, от которых все отвращались, хотя и многие из них не были достойны такого отвращения. Оба они вошли в храм помолиться по разным причинам: один благодарит Бога за то, что Он сподобил его жить благочестиво, а другой — кается во грехах своих и просит у Него отпущения.

ФАРИСЕЙ СТАВ МОЛИЛСЯ САМ В СЕБЕ ТАК: БОЖЕ! БЛАГОДАРЮ ТЕБЯ, ЧТО Я НЕ ТАКОВ, КАК ПРОЧИИ ЛЮДИ, ГРАБИТЕЛИ, ОБИДЧИКИ, ПРЕЛЮБОДЕИ, ИЛИ КАК ЭТОТ МЫТАРЬ: ПОЩУСЯ ДВА РАЗА В НЕДЕЛЮ, ДАЮ ДЕСЯТУЮ ЧАСТЬ ИЗ ВСЕГО, ЧТО ПРИОБРЕТАЮ.

Фарисей стоял так, что он мог быть всеми замечен, обратить на себя общее внимание своею набожностью. Он стал поодаль от других и молился сам в себе, в которой молитве вполне обнаружил себя как человека, исполненного гордости и самолюбия. Его благодарение Богу служит как прикрывка для своего самодовольства, а хвала к Богу служит как средство для выражения того, как он доволен собою, что он лучше других, что он праведник.

Почему же так высоко думает о себе фарисей?

Потому что, говорит он: ПОЩУСЯ ДВА РАЗА В НЕДЕЛЮ, ДАЮ ДЕСЯТУЮ ЧАСТЬ ИЗ ВСЕГО, ЧТО ПРИОБРЕТАЮ.

Вот подвиги и добродетели, которые делают фарисея, по мнению его самого, лучшим чем другие.

По закону Моисееву определено было поститься один день в году, именно, — в великий день очищения (Лев. 16, 29), а он постился два раза в неделю. Закон Моисеев поволевает отдавать на содержание священников и левитов десятую часть от плодов земли и от стада (Числ. 18, 25), а он отдает десятую часть из

всего, что приобретал до самых мелочей. Таким образом, не каялся ни в одном грехе, как будто бы действительно не было у него грехов; он не чувствует в себе каких-либо недостатков, видит только одни достоинства и совершенства. Так самохваление затуманило у него сознание собственных недостатков, и он остался в своих глазах чистым и беспорочным праведником. Но, мимо того, фарисей в молитве не только хвалил себя, но и осуждал других. Увлеченный своим самохвалением, он не заметил, как тут тяжело согрешил, осудив ближнего своего, говоря:

Я НЕ ТАКОВ, КАК ПРОЧИЕ ЛЮДИ, ГРАБИТЕЛИ, ОБИДЧИКИ, ПРЕЛЮБОДЕИ, ИЛИ КАК ЭТОТ МЫТАРЬ.

Фарисей укоряет пред лицом Божиим ближнего, как грешника, как преступника; ставит мытаря между грабителей, обидчиков, прелюбодеев, тогда как, может быть, сей низкий в его глазах Закхей, через час, каким-нибудь способом, поднимется выше, чтобы видеть Христа, и еще через час Христос о нем скажет: ИБО И СЕЙ СЫН АВРААМА ЕСТЬ (Лук. 19, 9).

А как поступает мытарь в храме и чем наполнена душа его?

МЫТАРЬ ЖЕ, СТОЯ ВДАЛИ, НЕ СМЕЛ ДАЖЕ ПОДНЯТЬ ГЛАЗ НА НЕБО; НО, УДАРЯЯ СЕБЯ В ГРУДЬ, ГОВОРИЛ: БОЖЕ! БУДЬ МИЛОСТИВ КО МНЕ ГРЕШНИКУ!

Мытарь стоял вдали, т. е. вдали от святилища. Он не почитает себя достойным стать в ряду прочих, а избирает место позади всех. Пусть другие идут мимо него и указывают на него как на известного всем грешника. Никто не обвинит его более, как он винит сам себя. Теперь пришел он не скрывать свои грехи, а открыть их пред Богом. Для него ничего не значит, если люди будут смотреть на него как на грешника. Кающийся мытарь не хотел даже поднять очей на небо.

Почему не хочет поднять очей своих на небо, кого он стыдится?

Стыдится он не столько людей, сколько самого себя. Его внешние очи склонены к земле, но внутренние погружены в глубину сердца, и здесь видят все безобразие и мерзость грехов. Как же подняться очам его к небу? Ведь чистота неба еще более откроет нечистоты души грешника. Притом, и не подъемля очей к жилищу славы Божией, мытарь, сознающий грехи свои, чувствует, что он весь открыт пред всевидящим оком Божиим, сознает даже, что взор вечной правды и святости теперь особенно остановился на нем, и как бы палил душу его; и именно потому кающийся и не смеет поднять очей к небу, чтобы не встретить ему здесь взора небесного правосудия.

Мытарь приступает к сердцу своему и УДАРЯЕТ СЕБЯ

В ГРУДЬ! Там есть сердце его. Он хочет более сокрушить сердце свое, хочет заставить его еще сильнее сознать свое бедствие от грехов и обвинить себя самого.

Мытарь ничем не оправдывает и не извиняет себя; ничем не умаляет тяжести грехов своих. Не говорит: смотри, Боже, на мои слабости, на соблазни и льстивые искушения, окружившие меня в жизни, среди которых никто не может остаться невинным, но одно говорит: БОЖЕ! БУДЬ МИЛОСТИВ КО МНЕ ГРЕШНИКУ! Я грешник и больше ничего не вижу в себе, нет доброго во мне, нет ничего, за что бы ожидать мне пощады. Прибегаю к Твоему бесконечному милосердию, оно одно может спасти меня. БОЖЕ!

БУДИ КО МНЕ МИЛОСТИВ. ПО ВЕЛИЦЕЙ МИЛОСТИ ТВОЕЙ КОМИЛУЙ МЯ, ПО МНОЖЕСТВУ ЩЕДРОТ ТВОИХ ОЧИСТИ БЕЗЗАКОНИЯ МОЯ.

Господь наш Иисус Христос заключает притчу словами:

СКАЗУЮ ВАМ, ЧТО СЕЙ ПОШЕЛ ОПРАВДАННЫМ В ДОМ СВОЙ БОЛЕЕ, НЕЖЕЛИ ТОТ: ИБО ВСЯКИЙ ВОЗВЫШАЮЩИЙ САМ СЕБЯ, УНИЖЕН БУДЕТ, А УНИЖАЮЩИЙ СЕБЯ ВОЗВЫСИТСЯ.

Итак, мытарь вышел из храма оправданным, а фарисей осужденным от Бога. Фарисея возвышенная гордость унизила, а мытаря кроткое и униженное смирение возвысило. Смирение мытаря больше было угодно Богу, как пустое перечисление дел фарисея. Гордость легко унижает добродетель, а смирение превышает тяжесть греха.

Таким образом, не всякая молитва будет услышана, а только смиренная, с сознанием своей греховности и слезами растворенная, ибо ЖЕРТВА БОГУ ДУХ СОКРУШЕН: СЕРДЦЕ СОКРУШЕННО И СМИРЕННО БОГ НЕ УНИЧИЖИТ (Псал. 50, 19).

В притче Спасителя дается нам, христианам, глубокое поучение относительно нашей духовной жизни.

Прежде всего мы должны избегать самохвальства и самовозношения, чтобы через это и действительные свои добродетели не лишать их правильного значения. При исполнении закона или при совершении добрых дел. мы должны помнить всегда, что мы ничего особенного не делаем, а делаем только то, что должны были делать. Так нас учит смотреть на наши добродетели и сам Господь наш Иисус Христос:

КОГДА ИСПОЛНИТЕ ВСЕ ПОВЕЛЕННОЕ ВАМ, ГОВОРИТЕ: МЫ РАБЫ НИЧЕГО НЕ СТОЯЩИЕ; ПОТОМУ ЧТО СДЕЛАЛИ, ЧТО БЫЛО СДЕЛАТЬ (Лук. 17, 10).

Св. ап. Павел решительно говорит, что НЕ ТОТ ДОСТОИН, КТО САМ СЕБЯ ХВАЛИТ, НО КОГО ХВАЛИТ ГОСПОДЬ (2 Кор. 10, 18).

Второе наставление из притчи следует, что мы не только не должны восхвалять себя, но также не должны унижать и других, как делал то фарисей, который считал других грешными и отвратительно относился к мытарю. Осуждая ближних, мы нарушаем заповедь любви к ближним, оскорбляем Бога их милующего и не достигаем оправдания от Того, который сказал: НЕ СУДИТЕ, ДА НЕ СУДИМЫ БУДЕТЕ.

Наконец, по примеру мытаря, изображаемого в этой притче, мы должны пробудить в себе смирение и сознание полного своего недостоинства пред Богом и сокрушение о своих грехах и молитвою мытаря молиться Отцу Небесному, чтобы Он был милостив к нам грешным. Это смирение, это сознание полного своего недостоинства пред Богом и сокрушение о грехах и привлекут к нам милосердие Божие и откроют нам вход в Царствие Небесное.

Несомненно, что образ смиренного мытаря нам гораздо дороже гордого фарисея. Потому, братья и сестры, мысленно станем вместе с ним и будем взывать: БОЖЕ! МИЛОСТИВ, БУДИ МНЕ ГРЕШНОМУ!

о. прот. И. Илюк,
спиритуал ПБФ

Осінь життя — старість

(До свята Стрітенія)

М'яко і тихенько, як кристалеві сніжинки на початку зими, засріблюється непоспішно волосся кожного, хто досягає свого повноліття. Перша сивизна біля вух, перша непомітна зморшка на чолі і обличчі — ці ознаки сповіщають осінні роки. Час, той невмолимий суддя, мовчки, непомітно повідомляє, що людина перевершує криву росту і досягла найвищого пункту і сьогодні буде крокувати схилом до остаточної мети.

Старість — це присмерк життя. Човник тихенько прямує у пристань вічного спокою. Ніхто, може, ані добре собі не усвідомлює, що в книзі зрілих до відходу, може, місце якраз для вас є на першій сторінці.

Старість вирівнює мрію душі, утихомирює пристрасті, хвилі вибагливості утишуються так, як у підвечір широчінь моря. Вогонь життя помаленьки погасає. Відступ від суєти і проблемів цього світу з одного дня на другий коротшає. З помірною усмішкою і благородством старша людина слідкує за боротьбою і невтомною працею молодих.

Мати земля поступово віддаляється і помаленьки втрачається, немовби балоном підноситься і погляд старика спиняється до небесної висі, до безмежності, до невідомого, до невидимих берегів таємничої пристані Престолу Всемогутнього.

Говориться, що молоді живуть н а д і є ю, а старі с п о г а д а м и. Може, це правда доти, поки людина має на увазі цей світ. Старші вже добре собі усвідомлюють, що тут на цій землі вже нічого довготривалого не можуть

чекати. Але старість має також свої надії, свої стремління, свої скриті побажання, свої радісні дні щастя.

На свято Стрітенія у св. Євангелію згадується, як старик Симеон вступає в храм і найкращим моментом свого життя вважає той момент, коли трясучими, мозолистими руками піднімав до неба Сина Божого 40-денного Христа. Його душа засіяла новою радістю, роками затьмарений погляд розгорівся новою надією, на яку чекав много-много літ.

«Нині відпускаєш раба Свого, Владико, за словом Твоїм із миром» (Лук. 2, 29).

В цю хвилину як тінь храмом пролине і побожна жінка, яка навколо себе ширить ясний приклад святої пристрасті, яку Св. Писаніє називає «пророчицею» — Анна, донька Фануела з покоління Асера. Після короткого подружжя стала вдовою і після того виключно віддала себе на службу Богу. Завершила вона 84 років свого життя, «не виходячи із храму», служачи Богу вдень і вночі. Була, мабуть, першою жінкою апостолом, яка проповідувала вість про Христа-Спасителя всім, що чекали викуплення.

Яка мила, прекрасна пара стареньких, яке духовне світло проникло до їх душ і сердець в підвечір їх життя?

Ці двоє в життя, може, не зналися, були чужі, але поєднала їх та жива вода, жива віра в спасіння Ізраїля, зблизила їх в спільній радості, що виділи Божу дитину Ісуса. Їх внутрішність була повна цього щастя.

Не є, здається, теплішого погляду, як на щасливу, спокійну, радісну і усміхнену твар стариків і бабусь. І нема більш болючого погляду як на терплячих, нещасних, облишених, жалких стариків.

Є старики, в душі яких сильно родиться віра на старість, або краще кажучи, повертаються вірою у свою молодість, яку здобули в молодому віці, але під час життєвих бурь з їх душ, у полоні своїх пристрастей — добрих або поганих — вратилась, утворились свої власні моральні правила, і віру в Бога облишили в швидко минаючому плині життя. Але в старості цей плин сповільнюється і вічний маяк свідомості вже частіше застукає на браму серця і вимагає відповіді.

Щасливий той, хто своєчасно послухає слова Христа: «Я воскресеніє й життя. Хто вірує в Мене, — хоч і вмре, буде жити» (Йоан 11, 25). На схилі життя видно за собою дорогу, вибруковану добрими вчинками, освітлену сонцем віри, — це найбільший тріумф стариків.

Це як усмішка Небес, яка зігріває і облагороджує в осені життя. Віра — це сила душі для тих, які вже падають на дорозі життя.

Ми мусимо вклонитись нині перед згаданими стариками Симеоном і Анною завдяки їх міцної, радісної, освіжаючої віри в Спасителя Ісуса Христа.

„Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй...“ (Мат. 25, 31)

Про правдивість і здійснення другого приходу на землю і послідного Страшного Суду Ісуса Христа над всіма людьми дізнаємось як із старозавітніх пророкувань, так і з сторінок св. Євангелія, а також і з послань св. апостолів. Тож пригадаймо собі хоча б декотрі. Так, пророк Ісаія так описав той день другого пришестя на землю Сина Божого Ісуса Христа: «Бо ось прийде Господь в огні, а Його колесниці — як буря, щоб відплатити жаром гніву Свого, а погрози Свої — полум'яним огнем . . . і прийду, щоб зібрати всі народи й язики, — і прийдуть вони й Мою славу побачать . . . і кожне тіло буде приходити, щоб вклонятися перед обличчям Моїм. І вийдуть вони та й побачать ті трупи людей, що відпали від Мене, бо їхня черва не помре й не погасне огонь їхній . . .» (Іс. 66, 15, 18, 23—24). Подібно проповідував про цей послідній день і пророк Йоіл: «І дам Я ознаки на небі й землі, — кров та огонь, та стовпи диму. Заміниться сонце на темність, а місяць — на кров перед приходом Господнього дня . . . Нехай збудяться й зійдуть народи в долину Йосафатову, бо сяду Я там, щоб судити всі народи . . . Сонце та місяць стемніють, а зорі загублять свій блиск . . . і небо й земля затремтять» (Йоіл 3, 3—4 і дальші). Подібним способом проповідували і Софонія (1 часть) і Малахія (4 часть).

Всі ці пророкування буквально узгоджуються із новозавітніми свідченнями. Не буде від діла, коли наведемо одне з дуже ясних новозавітніх свідчень про той страшний день, свідчення св. Йоана Богослова в його видінні, записаному в Об'явленні: «І я бачив престол великий білий, і Того, Хто на ньому сидів, що від лиця

Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшлося. І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорнулися книги, і розгорнулася інша книга, — то книга життя. І суджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. І дало море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і суджено їх згідно з їхніми вчинками . . . А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне» (Об. 20, 11—13, 15).

Але, здається, найбільш відомим із усіх свідчень в Св. Писанії є свідчення самого Спасителя Ісуса Христа, записане в Євангелії Матфея (25 часть, 31—46), яке щорічно читається на св. Літургії Неділі м'ясопустної, отже в період підготовки перед святими і спасительними днями св. Чотиридесятниці, тобто Великого посту. Тут дуже ясно розкривається картина Страшного Суду, коли Ісус Христос знову в людському тілі зступить з небес на землю, щоб судити усіх людей від створення світу і щоб їх нагородити або покарати.

Страшним буде той день, день другого приходу Христа і наближаючогося суду, день, коли престоли піднімуться, книги порушаться і Суддя сяде, оточений величезною кількістю ангелів, коли труби їх озвуться голосами і тоді небеса заникнуть і постане нове небо і нова земля (Іс. 65, 17; 2 Петр. 3, 10—13), коли потрясуться фундаменти землі і мертві будуть вставати з гробів, щоб предстати перед справедливого Суддю, перед Яким будуть з'явлені їх всі діла, явні і притаєні, виявлені перед усіма. Чи тоді не затремтить кожне людське творіння, чи не заплаче, не вздихне і не застогне від страху, коли настане той день гніву, день невпевненості і суєти, день, коли засумують многі і будуть ходити як сліпі, бо прогрішилися проти Господеві (Соф. 1, 17), день, коли назавжди будуть закриті двері Божої благодаті і прощення.

Ці свідчення Св. Писанія утверджують нас в тому, що так як сповнились старозавітні пророкування про перше пришестя Ісуса Христа на землю, так у свій час наповниться і Його друге пришестя — справедливо судити всіх людей усіх часів. З наведеного і з інших письмових свідчень апостолів, написаних в їх посланнях (Дії ап. 1, 11; 2 Кор. 5, 10; Жид. 9, 27—28 та ін.), наочно виявляється, що Страшний Суд буде здійснений самим Спасителем Ісусом Христом. Виникає питання, чому Ісус Христос, а не Бог Отец або Бог Дух Святий має судити живих і мертвих? Відповідь знайдемо у Св. Писанії і в спасительському ділі Спасителя. Ісус Христос як Син Божий і Богочеловік викупив цей світ і, отже, є достойне і справедливе, аби Він як Бог і як Человік судив людське покоління, щоб кожен суджений своїми тілесними очима уздрів свого видимого Суддю і щоб заслухав і Його суддівський вирок. Тому Ісус Христос говорить: «Бо як має Отец життя Сам у Собі, так і Синові дав життя мати в Самому Собі. І Він дав Йому силу чинити і суд . . . Бо Отец і не судить нікого, а весь суд віддав Синові, щоб усі шанували і Сина, як шанують Отца» (Йоан 5, 27, 22). Послідній Суд має вернути Ісусові Христу Його повну пошану, честь і славу, яку мав ще перед сотворінням світу (Йоан 17, 5) і яку Йому не признавали Його сучасники під час Його діл на землі і в пізнішому періоді всі ті, які зреклися віри в Нього і не признали Його Сином Божим і Спасителем, а в сучасності знов ті, які, признаючи Його, зневажають Його, ругаються Йому, зловживають Його ім'я, не хочуть брати свій хрест і наслідувати Його (Марк. 8, 34). Це все мусить бути повернене Ісусу Христу на Страшному Суді публічно перед усіма, щоб сповнилось строзавітне пророкування пророка Ісаії: «Ми чуємо співи від краю землі: «Слава Праведному» (Іс. 24, 16), що утверджує у своєму посланні филип'янам і ап. Павло: «Щоб перед Ісусовим Ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і земних, і підземних, і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отца» (Фил. 2, 10—11). Ісус Христос ні під час Свого перебування на землі не робив Свою судцівську правомочність (не засудив жінку перелюбницю, Йоан 8, 11) і навіть говорив, що не судить нікого (Йоан 8, 15). Інакше це буде на Страшному Суді, коли отримає від Бога Отца повну правомочність судити, як було вже вище наведено (Йоан 5, 22).

Отже, суд здійснить Ісус Христос, а саме над усіма людьми — добрими і злими, беручи в увагу їх діла, слова і наміри і все притаєне і скрите перед людьми, але не перед Ним. «Кажу ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відповідь судного дня. Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засуджений» (Мат. 12, 36—37).

Св. Писаніє нас вчить і про те, що на Страшному Суді будуть розкриті книги. Які книги? Книги нашого життя, коли кожен буде суджений за його змістом (Дан. 7, 10; Об. 20, 12), чи за діла любові і благодаті або за діла злі, гніву і ненависті. Ба навіть і ті найтайніші діла, наші наміри будуть розкриті. «Тому не судіть передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й висвітлить таємниці темряви та виявить задуми сердець, і тоді кожному буде похвала від Бога» (1 Кор. 4, 5). Страшного Суду стосуються і слова Спасителя: «Немає нічого захованого, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде наяв» (Лук. 8, 17). На Страшному Суді будуть розкриті всі наші добрі діла (Присл. 12, 14), а передусім діла благодаті (Мат. 25, 34—35), від яких

залежне наше спасіння. І тоді справедливим вироком розлучить навіки добрих від злих (Мат. 25, 46), коли добрих нагородить вічною блаженністю, а поганих — вічним прокляттям (Мат. 25, 34—41), а це вічне розлучення нам пригадує і притча Ісуса Христа про пшеницю і кукіль: «Зберіть перше кукіль і його пов'яжіть у снопки, щоб їх попалити; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї» (Мат. 13, 30).

З цього всього для нас, віруючих Православної Церкви, випливає незаперечний доказ і повчання про те, що той час другого приходу на землю Сина Божого напевно прийде, час, коли буде судити кожного за його дорогами (Ев. 18, 30), коли відплатить всім за їх ділами і ділами їх рук (Єр. 15, 14). Так, настане час, коли Бог «могутніх скидає з престолів, підіймає покірливих, удовольняє голодних добром, а багатих пускає ні з чим» (Лук. 1, 52, 53), настане час, коли всім на землі живучим в фізичних достатках, грішних пристрастях і розкошах, не маючим пощади з нуждаючими Бог скаже: «Відплатіть ви йому, як і він вам платив, і вдвоє подвойте йому за вчинки його. Удвоє налийте до чаші, що нею він вам наливав. Скільки він славив себе та розкошував, стільки муки та смутку завдайте йому» (Об. 18, 6—7). Ми твердо віримо, що настане той час, коли немилосердним Христос скаже: «Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволові та його посланцям приготований» (Мат. 25, 41). Настане час, коли всім лиш поверхово, отже лиш устами, а не ділами виконуючим Завіт Божий, Його волю Христос скаже: «Я ніколи не знав вас . . . Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня» (Мат. 7, 23). Однак настане час, коли Христос блаженним, бідним духом, тихим, плачущим, голодним і спраглим по справедливості, милосердним, чистим серцем, миротворцям, переслідуваним через справедливість і принижуваним із-за Його Імені, скаже: «Радуйтеся і веселітеся, — бо нагорода ваша велика на небесах» (Мат. 5, 3—12). Настане час, коли всі ті, що витривали до кінця, виконуючи Завіт Божий, почують радісні слова щастя і благодаті: «Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого» (Мат. 25, 21).

Так, напевно настане такий час, сад Суду Божого, коли Справедливий Суддя «не на послух ушей буде рішати, але буде судити убогих за правдою, і правосуддя буде чинити слушно сумирним землі» (Іс. 11, 3—4), «щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, — чи добре, чи лихе» (2 Кор. 5, 10).

Однак хто сумнівається чи навіть заперечує Послідній Суд Божий, тим самим заперечує і саму Божу справедливість та Його існування. Адже віруючи в Єдиного справжнього Бога Створителя неба і землі, віримо, що Той Єдиний мусить бути і справедливим. Якби не був справедливим, зайвою була б наша віра в Нього і надія на відплату в майбутньому житті. Адже якраз в тому спочиває Його справедливість, що нагороджує добрих і вірних, а карає злих, рабів гріха і перебуваючих в гріху. Він, отже, є, кажучи словами апостола, «Один Законодавець і Суддя, що може спасти і погубити» (Як. 4, 12).

Тож тепер уявім собі, що негайно тепер настав би той день Суду. Ми приготувались до нього? І де буде наше місце? Вправо або вліво? Що ми би зробили тепер, поставши перед Справедливим Суддею, будучи завантаженими многими гріхами, як позбавимось тих незносимих мук і вічної пітьми, скреготу зубів і невгасаючого вогню? Чи не відчуваємо вже тепер страх і боязнь біля серця, згадуючи, що ми покладаємось лиш на самі себе, на свої діла, які нас будь виправдовують або засуджують на вічні муки?

Що ж маємо робити, щоб ми не виділися між опровергнутими, але між першими блаженними? «Використовувати час, — дні бо лукаві, — радить нам св. апостол Павло, — через це не будьте нерозумні, але розумійте, що є воля Господня» (Еф. 5, 16—17). До глибини душі відчуймо і слова, які так часто повторюємо на вечерні і щиросердечно просім: «Страшний Твій приход, Христе, коли не почую: Не знаю вас; бо ж надія на Тебе, Спасителю, покладена, і коли Твої Заповіді ми через крихкість не зберегли: просимо, аби ти охоронив наші душі» (неділя ввечері, стиховна стих, 6 глас). І нарешті ще один заклик для нас усіх, готовлячихся на великий і спасительний день святої Чотиридесятниці, заклик Самого Спасителя Ісуса Христа: «Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися ненажерством та п'янством, і життєвими клопотами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано, немов сітка; бо він прийде на всіх, що живуть на поверхні всієї землі. Тож пильнуйте, і кожного часу моліться, щоб змогли ви уникнути всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Людським» (Лук. 21, 34—36).

Прот. Петро Корманик.

Високе вшанування передового ієрарха Руської Православної Церкви

У попередньому номері нашого журналу у статті під цим же заголовком ми наблизили нашим читачам частину перебігу урочистої промоції Високопреосвященнішого владики Ювеналія, Митрополита Крутицького і Коломенського на доктора православного богослов'я гонорис кауса, який йому присвоїв наш Православний богословський факультет у Пряшеві за його богословську, екуменічну і мирну діяльність. Ми наблизили і декотрі його думки з докторської промови, конкретно з першої частини цієї промови під назвою «На дорозі до Святого і Великого Собору», чим самим владика Ювеналій має на думці готований всеправославний Собор.

В цій статті ми наблизимо собі основні думки з дальших частин його промови. Друга частина несе назву — «Богословські діалоги і диспути», чим владика має на думці серйозний богословський діалог між Православною Церквою й іншими християнськими церквами, метою якого є майбутня єдність християнства. Основа для такого діалогу з боку Православної Церкви була створена в 60 роках на всеправославних конференціях. Важливими етапами в розвитку цього діалогу треба вважати створення Міжправославних богословських підготовчих комісій для діалогу з Старокатолицькою Церквою та Англіканською і з східними (нехалцедонськими) церквами, що продовжується і в сучасному періоді. Відбулось кілька засідань змішаних богословських комісій, які почали досліджувати питання з одної і другої сторони.

Сьогодні ми стоїмо перед розпочаттям діалогу між Православною і Римо-Католицькою Церквою. Міжправославна технічна комісія для діалогу з Католицькою Церквою була створена в період після Загальноправославної конференції в 1968 р. і до своєї праці приступила в 1976 р. по рішенні першої Всеправославної передсоборної наради. Ця комісія здійснила три засідання в 1977—1978 рр. і своє завдання виконала. Окремі помісні церкви привітали цю ініціативу і створення Змішаної богословської комісії для діалогу між Православною і Римо-Католицькою Церквою.

В близькому майбутньому має розпочатись діалог з східними (дохалцедонськими) церквами. Свою працю розпочала також Міжправославна технічна богословська комісія для діалогу з лютеранами. Певні труднощі настали в діалогу з Англіканською Церквою, яка запроваджує жіноче монашество, з чим православні ніколи не можуть погоджуватись. Ми того погляду, що жінка має активно поділятися на житті Церкви, однак висвячення жінок на священиків перечиться з традицією нерозділеної Церкви і цілою її структурою. Певну надію для продовження в діалозі з Англіканською Церквою викликало проголошення новообраного примаса цієї Церкви, який є проти висвячення жінок на священичу службу в Церкві. Тому в цьому діалозі треба з надією продовжувати і не здаватись при першій випадковій перешкоді. Руська Православна Церква одночасно з тим здійснює двосторонні

обговорення з декотрими християнськими церквами, що допомагає діалогу взагалі, — це власне підготовка для серйозного богословського діалогу з цими церквами з позиції цілого Православ'я. Передумовою кожного діалогу є, щоб «була дотримана чистота православної віри, вчення первісної єдиної і нероздільної Церкви». Ця екуменічна інструкція була винесена на помісному Соборі Руської Православної Церкви в 1971 р. В дійсності це засада всеправославна і нею будуть керуватись і інші помісні православні церкви, бо іншої дороги до єдності нема. У св. Літургії, яка є найреальнішим вираженням єдності віруючих, говориться: «Возлюбим друг друга, да єдиномислієм ісповіми». Це справжній принцип єдності Церкви і цього принципу Православна Церква буде рішуче і безкомпромісно дотримуватись в цьому діалозі.

Третя частина докторської промови владики Ювеналія несе назву: «Внесок Православ'я в екуменічний рух». Кажучи інакше, що ми зробили для розвитку екуменічного руху?

Новий етап екуменічної діяльності православних церков розпочинається 1961 роком, особливо скликанням III Загальних Зборів Всесвітньої Ради Церков, коли членами цієї екуменічної організації стали більше православних церков Східної Європи, бо внесли до її діяльності певне пожвавлення. Це проявилось в значній мірі в праці таких комісій, як, наприклад, комісія «Віра і порядок», в праці світової конференції «Церква і суспільство» в Женеві в 1966 р., в праці IV Загальних Зборів ВРЦ, в праці всесвітньої конференції «Спаса сьогодні» і в многих інших. Найновішою це була світова кон-

З промоції владики Ювеналія.

ференція «Віра, наука і майбутнє», яка відбувалась в 1979 р. в США. До многих обговорюваних питань Руська Православна Церква опублікувала своє офіціальне проголошення, висловлювання і пропозиції, які становлять собою важливі екуменічні документи. Позитивний відгук в многих церквах викликала пропозиція Руської Православної Церкви дати перевагу «вертикалізму» над «горизонталізмом», тобто відношення — Бог — людина і світ в практичній і богословській праці екуменічного руху.

Окрему увагу владика Ювеналій присвятив праці 31 сесії ЦК Всесвітньої Ради Церков. Ця організація є живим організмом, в якому пробігають певні процеси. Представники православних церков вказали на потребу рішення вимогливих питань. Передусім було вказано на те, що участь і внесок православних у ВРЦ має бути адекватним незаперечному значенню доктринального багатства і принципів церковного порядку епохи нерозділеної Церкви, носіями яких є помісні православні церкви, члени ВРЦ. Було вказано на надміру малу кількість православних членів в центральних і трудових органах ВРЦ, без чого ця організація не буде здатна активно виконувати своє послання. Це мусить відбитись передусім при опрацюванні й ухвалюванні документів ВРЦ, що торкаються віроучних питань. Тут не можуть вирішувати голоси, але позиція Православ'я як одного цілого. В цьому напрямі було зроблено більше пропозицій правлінню ВРЦ і відбулось кілька зустрічей з правлінням цієї організації, що в багатьох напрямах було сприйняте із задоволенням. Велике значення надається планованій зустрічі представників православних церков з правлінням Всесвітньої Ради Церков, що відбудеться в 1980 р.

Четверта частина докторської промови владики Ювеналія присвячена питанням мирної діяльності Церкви і несе назву — «Участь в русі за мир».

Згідно з духом Євангелія, помісні православні церкви виконують свою службу справі миру, за неї моляться у своїх богослуженнях словами: «Миром Господу помолимся», чим самим виражають своє щире желання, щоб люди жили мирно, без воєн. Неоцінимим засобом виховання людства в дусі миру є щоденне сповідання християнина, ширячого вість миру далеким і близьким (Еф. 2, 17). Божий заклик до активної мирної діяльності грунтується на словах Господа нашого Ісуса Христа: «Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть» (Мт. 5, 9). Кожна сторінка Євангелія й історії Церкви Христової сповнена духом миру, духом братерства, духом любові. Кожна сторінка Євангелія виховує в дусі миру і закликає до миру, — сказав владика Ювеналій. І це причина, щоб православні церкви про мир не лише говорили, але і щоб помагали його творити. Засвідчує це участь православних церков в християнських, міжрелігійних і світських організаціях та форумах. Особливо високо владика Ювеналій оцінив діяльність Християнської Мирної Конференції, яка має свій центр в нашому головному місті — Празі і яка протягом 20 років своєї діяльності переросла у всесвітній форум християн, що допомагає зміцненню миру у всьому світі.

Подібну мирну діяльність православні церкви виконують і в рамках ВРЦ, передусім в рамках її широкої програми боротьби з мілітаризмом і за роззброєння. Подібно це і в діяльності Конференції Європейських Церков. Питання миру, розрядка міжнародного напруження і роззброєння — це основні пункти мирної активності церков. З великим успіхом вдається здійснювати міжрелігійні мирні конференції. На першому місці треба згадати всесвітню конференцію «Релігійні представники за тривалий мир, роззброєння і справедливі відношення між народами», яка відбувалась в 1977 р. у Москві і в підготовці якої брали участь і християнські церкви та богословські школи ЧССР. Ця конференція видала заклик, щоб останні роки другого тисячоріччя були роками миру. На цій конференції були заступлені 107 країн світу і їх делегати одноголосно підтримали цю велику думку. Ідею миру сильно підтримали представники світових релігій мимохристиянських, як, наприклад, мухамедяни, буддисти, індуси, шинтоїсти, жиди та ін. «Ми пересвідчились, — далі говорить владика Ювеналій, — що близькість етичних позицій різних релігій, що спираються на свої класні вчення, здатна возз'єднати нас на плідну співпрацю на благо людства».

В сучасному періоді Руська Православна Церква роздумує про питання, пов'язаних з святкуванням 1000 річниці хрещення Русі, що ще більш активізує мирне стремління церков в міжхристиянській і міжрелігійній сфері цієї діяльності. Велике значення надається також зустрічам представників християнських церков СРСР і США, на яких найбільше говориться про питання роззброєння. У спільному проголошенні зустрічі, що мало місце в бе-

Владика Ювеналій під час богослужень у Пряшеві.

резні минулого року, говориться: «Господь знову нам пред'являє життя або смерть, благословіння або прокляття: однак ви оберіть собі життя, щоб ви і ваші потомки могли жити».

Всупереч з цим усім є стремління західних країн, особливо США, розмістити в Західній Європі ракети середнього польоту і наперекір тому, що недавно було підписано угоду про обмеження стратегічної зброї між СРСР та США, яка з вини Заходу досі не є ратифікованою і що СРСР охочий зменшити кількість своїх військ в Європі, а також кількість зброї, про що наша громадскість була достатньо інформована.

Православна Церква, отже, не стоїть боком від назрілих питань сучасного людства і активно поділяється на всьому, що допомагає встановити мир у світі і справді гуманні відносини між народами і міжнародної співпраці у всьому, що служить добру людини і її життя на землі.

В заключенні своєї докторської промови владика Ювеналій сказав такі гарні слова: «З радістю скажу, що цю місію православного свідчення і служіння миру рука в руку і в однодумності здійснюють дві помісні церкви — сестри — Руська Православна Церква і Православна Церква в Чехословаччині, народи-брати Радянського Союзу і Чехословацької Соціалістичної Республіки».

Такий коротко зміст докторської промови владики Ювеналія, яку всі присутні нагородили довготривалими оплесками. Відрадним було те, що тут були присутні активні борці за мир з братніх церков в ЧССР, які владику Ювеналія знають особисто і роки в цій області з ним співпрацюють.

За порядком промоційного акту перший поздоровив нового доктора декан нашого богословського факультету проф. д-р Штефан Пружинський, який висловив радість з того, що наша школа як перша загранична мала честь оцінити його богословську й екумено-мирну діяльність і зажелав владикові доброго здоров'я, много успіхів в його архіпастирській і мирній діяльності на благо всіх нас.

Щирими словами нового доктора богослов'я поздоровив Блаженніший Дорофей, Митрополит Празький і всієї Чехословаччини, який підкреслив велике значення мирної діяльності Руської Православної Церкви, особисто владики Ювеналія, подякував за видатну допомогу Руської Церкви нашій Православній Церкві, яка є власне тривала особливо за присвячення їй самостійності в 1951 р., чим самим наша Церква опинилась між іншими православними церквами як Церква-сестра і повністю поділяється на рішенні всіх важливих всеправославних питань духовного життя.

Від імені Уряду Президії Федеральної влади і Міністерства культури ЧСР та ССР нового доктора богослов'я поздоровив генеральний директор Секретаріату Міністерства культури у справах церкви д-р Карол Гомола, який високо оцінив мирне стремління Руської Православної Церкви, її передових ієрархів і особисто владики Ювеналія, бо ця область нашого життя нам всім близька і спільна, спільними є і наші стремління за збереження миру

в світі. Наше суспільство завжди мало і буде мати порозуміння для такого благородного стремління Церкви і буде його всебічно підтримувати.

Третім визначним гратулянтом був Генеральний єпископ Словацької Євангелицької Церкви а. в. і віцепрезидент ХМК проф. д-р Ян Михалко. Як довгорічний борець за мир добре і глибоко знає важливість мирної проблематики, по-братерськи поздоровив нового доктора богослов'я, вказав на спільні релігійні і людські основи цієї праці і побажав йому доброго здоров'я, багато успіхів в праці і свою промову закінчив по-російськи, що всі присутні прийняли дуже мило.

Після цього вітального слова декан факультету закінчив торжества, подякував присутнім за участь і запросив дорогих гостей взяти участь в урочистому обіді, що був приготовлений в готелі «Дукля».

І під час обіду виступили з гратуляціями представники церков та богословських факультетів. Першим гарними словами владику Ювеналія поздоровив від імені єпископів і ординарів Римо-Католицької Церкви д-р Штефан Ондерко, капитульний ординар з Кошиць, який вказав на стремління Католицької Церкви зберегти мир у світі і на знак пошану подарував новому доктору на пам'ять ілюстровану книгу про кошицьку кафедралу, що владика Ювеналій прийняв з подякою.

Саме так щиро говорив і єпископ Словацької Реформованої Церкви д-р Імрих Варга, який у довгому слові доторкнувся більшої кількості важливих сторін мирної діяльності християн та їх екуменічних намагань.

Від імені Окружного національного комітету владику Ювеналія поздоровив заступник голови пан Долний, який підкреслив потребу тісної співпраці

Владика Ювеналій вручає ікону Богоматері в часовні ПБФ.

у зміцненні миру у світі, в азав на успіхи мирної і будівничої праці в Пряшівському округу і в цілому нашому краї, що має єдину мету: щоб наш народ жив безтурботно і щоб міг застосовувати усі свої творчі здібності.

Дуже уважно було заслухано вітальні слова Генерального секретаря ХМК д-ра М. Міржейовського, який, між іншим, підкреслив особливу рису характеру владики Ювеналія на різних переговорах, яка проявляється в тому, що владика зуміє вирішально і переконливо змирити дуже бурхливі дебати, хоч торкаються вони питань миру, і внести до цих розмов спокій і розважливість.

Братерськи владику Ювеналія поздоровили декани богословських факультетів, а саме: проф. д-р Мілан Салайка, проф. д-р Йозеф Смолик і проф. д-р Карол Нандраський. Всі вони активні борці за мир, обізнані з даною проблематикою, особисто знають владику Ювеналія як з екуменічної праці, так і з боротьби за мир.

І ці моменти пройшли у дуже гарній і братерській атмосфері і заключне слово подяки належало новому доктору православного богослов'я владикові Ювеналію, який усім присутнім щиро подякував, подякував нашій Церкві і богословському факультету за проявлену честь і братню любов, за запрошення у наш гарний край, який хоча б частково міг бачити, бачити результати творчої праці наших людей, ознайомитись з культурним і духовним життям в цій частині нашої країни, знову підкреслив велике значення збереження миру в світі і порозуміння між народами і всіх нас поблагословив.

Коротко після обіду владика мило розпрощався з многими учасниками цього торжества особисто і в супроводі Глави нашої Церкви Блаженнішого Дорофея, Митрополита Празького і всієї Чехословаччини, і Преосвященнішого владики Николая, єпископа Пряшівського, виїхав у Прагу і звідти у Карлові Вари, де відбувалась зустріч між представниками церков СРСР та США.

Бажаємо владикові д-ру Ювеналію доброго здоров'я, много фізичних і духовних сил в його відповідальній архіпастирській, екуменічній і мирній діяльності і щедроту Божого благословіння.

На многая літ, Владико!

Прот. Ш. П.

«Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей» (1 Кор. 7,23).

«Господи Саваофе, — блаженна людина, що на Тебе надіється» (Пс. 83, 13).

35 ВІЛЬНИХ РОКІВ

Від визволення до Лютого 1948 р.

Православний віруючий з радістю констатує, що 1980 рік є роком 35 річниці визволення славетною Радянською Армією, і з цієї нагоди хоче поділятися на нових результатах нашої спільної соціалістичної праці, хоче бути добрим членом своєї країни. Чесною працею хоче допомогти зміцненню миру. Це своє рішення інтенсивно відчуває якраз тепер, коли відмічаємо славні лютневі дні 1948 року. На своїх робочих місцях документує і своє ставлення до Радянського Союзу, нашого визволителя.

Православні віруючі у нас і всюди інде в світі рішуче борються за мир, бо і наш Учитель Ісус Христос жив для миру, проповідував мир і передав нам його з словами: «Мир залишаю вам, мир даю вам» (Йоан 14, 27). Мир — це найбільше добро в житті людини.

Щоб наблизити і молодшій генерації події 35 років тому, коротко задумаємось над цим.

35 річниця визволення нашої країни Радянською Армією є хорошою нагодою для роздумів. Для старших нехай це стане спогадом про тих прекрасних людей, яких ми вітали восени 1944 року до травня 1945 року на нашій території. Проходячи через нашу територію, залишали тут свої гроби у селах, містечках і містах Чехословаччини. Для молодших нехай це станеться роздумом над тим, що многі з тих, які назавжди спочили в нашій землі, були, може, якраз в їх віці, снили про своє майбутнє життя. Та їм було дозичено лиш снити, бо останнім їх ділом було — віддати своє життя на олтар свободи, щоб могло виникнути нове життя, яке живе теперішня молода генерація. І нехай кожен, хто буде проходити повз пам'ятників або повз місць спочинку радянських солдатів, мав на думці, що і вони любили життя, що готувалися прожити його достойно і що мусили жертвувати його в розквіті своїх молодих сил.

Перед 35 роками одночасно з весною приходив до нас із Сходу могутній потік невтримної свободи, що досяг свого апогею в травневих днях в нашому головному місті — Празі. Прага була останнім європейським містом, яке було визволене в цій війні. Тут війна закінчилась остаточною поразкою тієї найжахливішої системи, яка була покликана до життя тими найтемнішими силами, які могла зродити історія. І символічне в тому, що ці сили були наголову розбиті якраз людьми, які репрезентують найбільш прогресивний порядок — переможний соціалізм. Тому логічно, що наш розвиток після визволення в 1945 р. духовно живився

якраз ідейним багатством своїх визволителів. В небувалій мірі зріс вплив компартії та інших ліво орієнтованих сил. І вплив партії зріс особливо тому, бо послідовно пробивала повоєнну орієнтацію на дружбу і співпрацю з Радянським Союзом. Популярність партії і любов до Радянського Союзу у більшості народу вели до виборчої перемоги комуністів в 1946 р. на території ЧСР. Цим самим було дано основне спрямування нашої внутрішньої і закордонної політики, на якій в дедалі більшій мірі поділялась КПЧ. Вороже настроєним буржуазним політикам та їх прихильникам не підходив цей стан, бо це перешкоджало в повній мірі орієнтації ЧСР на буржуазний Захід. Тому на початку 1948 року вони викликали урядову кризу, з якої хотіли виграти те, щоб прогнати комуністів і особливо К. Готвальда з уряду. Цей задум їм не вдався. Голова уряду К. Готвальд по демісії буржуазних міністрів уклав новий уряд, що складався з комуністів і прогресивно орієнтованих міністрів. Уряд був прийнятий, і цим самим завершився цілий процес, який проходив у нашій країні від 1945 року. Це був процес, який спрямувався на перемогу соціалістичної революції у нас. Визволення ЧСР в 1945 р. і перемога трудового народу Чехословаччини в Лютому 1948 року — це основні віхи нашої новітньої історії, джерело нашої сили і непохитної впевненості, яка є і запорукою нашого крокування вперед до кращого майбутнього.

Тому і ми, православні віруючі в Чехословаччині, підтримуємо цей розвиток, поділяємось на ньому своєю працею і будемо й надалі допомагати тому, щоб життя нас усіх в нашій соціалістичній країні було ще повніше і багатше. Всюди при кожній нагоді боремось за мир, спокій на землі і добру волю між людьми, щоб вже ніколи люди не мусили жертвувати своє життя, але щоб і вони для повного задоволення і слави людського покоління жили на землі.

Проф. Андрій Гнидяк.

НА ФОНД НАШОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКОВНОЇ ПРЕСИ ДАРУВАЛИ: Михайло Шафранко, Брусниця — 50 Кчс, Православний приход у Красному Броді — 100 Кчс, Алжбета Коцварова, Сабінов — 30 Кчс, Кирил Бірка, Швермово — 50 Кчс, Марія Кршнякова, Швермово — 100 Кчс, родина Шересова, Михалівці — 50 Кчс, вірники з Ластоцевь — 250 Кчс, віруючий з Доброслави — 200 Кчс, вірники з Михалян — 320 Кчс, приход у Дубравці — 100 Кчс, приход у леновій — 300 Кчс.

За мир

ВСІМ ЧЛЕНСЬКИМ ЦЕРКВАМ І РЕЛІГІЙНИМ ОБЩИНАМ РЕГІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ХМК В ЧССР

Браття і сестри!

Коли наприкінці 1979 року оцінюємо працю, яку виконало за часовий відрізок з Божої благодаті наше Регіональне об'єднання і його членські церкви та релігійні общини в церковній області, а також в інтересі збереження миру і мирного співжиття між народами шляхом ХМК, вважаємо потрібним висловити Вам нашу щиру подяку за всебічну підтримку всіх наших акцій. Дякуємо Вам і Вашим общинам за дорогоцінне порозуміння нашого стремління, яке Ви проявляли не лиш живим інтересом до нашої праці, але і охочою участю на всіх наших акціях і фінансовою підтримкою нашому Об'єднанню. Нас радує той факт, що ми своєю працею і в цьому році підтримали благородне зусилля народів нашої країни при будівництві кращого мирного майбутнього нашої соціалістичної вітчизни. Нам би хотілось Вас повідомити, що наша праця високо позитивно оцінена і найвищими представниками нашого уряду, що нас, безперечно, глибоко заспокоює.

Вступаючи в Новий 1980 рік, виражаємо свою рішучість продовжувати розпочату працю: організувати спільні конференції, розгортати працю студійних комісій, приходити з корисними ініціативами у зв'язку з засіданням гремій міжнародної ХМК, здобувати інтерес до нашої ангажованості за мир в широких рядах віруючих з особливою увагою до молодої генерації і підтримувати всі мирні зусилля, які ведуть до розрядки міжнародної напруженості шляхом знижування озброювання, як це говориться в словах Голови Верховної Ради Радянського Союзу Леоніда Ілліча Брежнєва від 6 жовтня 1979 р. про зниження збройних сил Радянського Союзу на території Німецької Демократичної Республіки.

Президія Регіонального об'єднання уклала на своєму останньому засіданні 4 грудня 1979 р. в Братіславі план праці Регіонального об'єднання на 1980 рік. Розходиться про конкретні завдання: організувати загальнодержавну конференцію членських церков Регіонального об'єднання з нагоди 35-річчя визволення нашої країни Радянською Армією, опрацювати підготовчі матеріали КЕВС в Дадріді, підготувати наших делегатів на засідання Продовжуючого комітету ХМК в Айсенаху, розвивати акції проти планів НАТО про розміщення американських ракет середнього польоту в Західній Європі, активно підтримати думку заснування міжнародного осередку ЮНЕСКО для виховання в дусі миру і за роззброєння в Лідіцях, організувати конференцію і діалог нашого Об'єднання з церквами сусідніх держав з ЧССР; діалог, який буде торкатись питань мирного співжиття. Ми виражаємо пере-

конання, що при здійсненні цих наших планів можемо рахувати і з Вашою всебічною підтримкою, за яку Вам вже тепер дякуємо.

В наступаючому Новому 1980 році від серця Вам бажаємо много доброго здоров'я, много успіхів у Вашій праці і щедроту Божого благословіння для наших спільних стремлінь за збереження миру у світі. Нехай же 1980 рік стане роком Божого миру для всіх нас і роком дальшого зміцнення миру для всіх людей доброї волі. Поздоровляємо Вас вітанням апостола Павла: «Сам Господь миру най дасть вам постійний мир у всьому!» (2 Фес. 3, 16).

Ваші

Доц. д-р Ярослав Шуварський, в. р.,
секретар РО ХМК

Проф. д-р Ян Михалко,
Генеральний єпископ,
голова РО ХМК

Дорога великої надії

18 листопада 1979 р. перед словами «Ангел Господній» папа Йоан Павло II повідомив, що вкінці місяця листопада здійснить подорож у Туреччину. Про цю свою дорогу він, між іншим, сказав: «Вкінці місяця виїду в Туреччину. Поїду передусім в Анкару, головне місто великої країни, де зустрінусь з представниками уряду цього народу, щоб передати їм прояв пошани і вітання. Далі поїду в Істамбул для відвідин Його Святішейства Патріарха Димитріоса I, щоб взяти участь у богослуженнях на честь св. апостола Андрія, брата Петра.

Св. Андрій є патроном Константинопольської Церкви. Таким способом брат відповість на запрошення брата: Петро на запрошення Андрія. Обидва отак будуть відповідати — а то в згоді з многими голосами нинішнього часу — на запрошення Христа, на благо цілого християнства і Церкви, яка є містичним тілом Христа. Це важливий візит. Він є конкретним проявом мого так часто оновлюваного стремління, щоб і надалі робились кроки у справі єдності всіх християн. Це була одна з головних цілей концилу. Ця вимога акутніша, ніж будь-коли перед тим. На цій дорозі було досягнено значного прогресу, але з цим не можна заспокоїтись. Ми повністю повинні реалізувати волю Христа.

З досточтимими православними церкавми ми стоїми на порозі початку богословського діалогу з метою усунути спільні різниці, які ще між нами існують.

Своїм візитом я хочу висловити велике значення, яке Католицька Церква надає цьому діалогу. Хочу виразити свою пошану, свою братерську любов, яку плекаю до всіх цих церков і їх патріархів і передусім до екуменічного патріарха, з яким Римська Церква пов'язана численними стосунками. Останніми роками ці зв'язки зміцніли й стали актуальнішими завдяки відважній і мудрій діяльності великого і досточтимого Патріарха Афенагора, також завдяки і улюбленому моєму попереднику, папи Павла VI.

Поїду також в Ефес, місто, де в 431 р. Третій Вселенський Собор проголосив Діву Марію Теотокос, Матір'ю Бога, яка ще там вшанована в старовічному санктуарію. Я хотів би, щоб ця подорож пригадувала усім і кожному з Вас особливо, а також всім віруючим Церкви святий обов'язок ангажованості за справу возз'єднання. Кожен католик зобов'язаний це зробити передусім через молитву і відродження серця, як це вимагав концил. Цю подорож і її результати віддаю вашим молитвам, молитвам кожного з вас».

Ця подорож вкінці 1979 р. відбулася, папа відвідав Царградського Патріарха Димитріоса I і провів з ним розмову про майбутню єдність християнства, що прозраджують і слова папи після повернення в Рим, які він сказав знову перед молитвою «Ангел Господній». Між іншим, він сказав: «Улюблені брати і сестри! Мені хочеться знову висловити радість з відвідин, які я зміг зробити у сестерської церкви в Царграді і в Патріарха Димитріоса I на свято апостола Андрія, який є патроном цієї Церкви. Традиція Андрія, який був братом Петра, вирисовує в моїй уяві образ Церкви, яка будується і росте на краєкутному камені, яким є Христос і одночасно на основі апостолів та пророків, в силі своєї первісної єдності, як і з мрією по досконалій єдності, яку ми мусимо досягти в часі, який поки що відомий лиш Богу, посередництвом Духа Святого. Адже він є Духом Правди і Любові.

Церкви у своїй двотисячорічній історії розвинулась з первісної колиски двома відділеними напрямами, великими традиціями, а саме східною і західною. Під час многих сторіч ці дві традиції були проявом спільного багатства Христового тіла, взаємно поповнювались в серцях Божого народу, як і в своєму ієрархічному влаштуванні, у своїх літургічних обрядах, в ученні церковних отців і богословів.

Другий Ватіканський Концил нам знову нагадав, що це багатство і ця традиція не переставають бути спільним добром цілого християнства і що мусимо на основі цього і під веденням Духа Святого побороти розділення, яке нас тисне від 11 століття, і глядати знову зближення та єдність.

В цьому смислі я з радістю хотів би нагадати, що признали отці концилу, які підкреслили: «Східні церкви мають від початку скарб, з якого Західна Церква перевзяла многі річі в області літургії, духовної традиції і правового порядку. Особливо в області вшанування Діви Марії, яку вірники східних церков оспівують захоплюючими гімнами. Далі в монашеській спиритуаліті, з якої виринули монашеські правила латинських церков як з джерела».

Далі папа Йоан Павло II наводить вислів концилу про те, що східні церкви мають «справжні святості і передусім силою апостольської поступовості священство та Євхаристію» і що в цьому дусі здійснив цю подорож і «желає собі, щоб принесла щедрі плоди для успіху екуменізму» і «просить усіх, щоб молилися за цей намір».

«Мені особливо мило, далі продовжував папа, згадати особливі заслуги

Царградської Церкви, які здобула при євангелізації слов'ян. Це була Царградська Церква, яка відповідала на запрошення князя Растислава і послала братів Кирила та Мефодія на Велику Моравію, де розпочали діло проникливої євангелізації, що продовжували робити і їх учні».

Нам хотілось би вірити, що папа про це думав справді чесно і по-християнськи і будемо і в майбутньому на кожному богослуженні щиро молитися, щоб Богом назначена єдність досягла своєї мети, щоб ми могли знову одними устами і одним серцем сповідувати і одну Євхаристію приймати, спільно будувати на Христу як краєкутному камені Церкви, якому дана вся сила на небесах і на землі (Мат. 28, 18), а також на апостолах і пророках (Еф. 2, 20), бо їх імена записані на дванадцяти основоположних каменях нового Єрусалима (Об. 21, 14).

Прот. Ш. П-кий.

Ювілей священика

О. прот. Йоан Білоруський, настоятель приходу в Швермові, окр. Банська Бистриця, 23 січня 1980 р. відзначив 25 річницю священичого освячення.

Ювіляр народився 19 квітня 1932 р. в Ольшинкові Гуменського округу. Після закінчення Православного богословського факультету в Пряшеві 23 січня 1955 р. Преосвященнішим єпископом Алексієм у Пряшеві був висвячений в сан священика. 1 лютого 1955 р. був назначений настоятелем приходу в Окружному Пряшівського округу з тим, щоб допомагати і в кафедральному храмі в Пряшеві. Того ж року 1 червня Єпархіальна Рада його назначила настоятелем приходу в Собоші Свидницького округу. Під час його служіння на цьому приході була побудована нова фара, оскільки стара вже не могла служити своїй меті. Обслуговував і приход в Шариському Щавнику від 1 березня 1956 р., Гіральтівці від 1 грудня 1956 р. до їх зайняття священиками, а Вишню Ольшаву від 1 грудня 1964 р. аж до свого відходу із Собоша. 1 червня 1966 р. був переведений на приход в Якуб'яни Старолюбовнянського округу. Неприємні спогади звідси залишаться в його пам'яті на все життя, а особливо той день 12 вересня 1969 р., коли греко-католицькі вірники його безцеремонно викинули на вулицю, через що певний час мусив жити в будинку ЄР в Пряшеві. Теперішній приход Швермово обслуговує від 1 жовтня 1970 р.

Єпархіальна Рада Православної Церкви в Пряшеві, як і редакція журналу «Заповіт св. Кирила і Мефодія», поздоровляють ювіляра і до дальших років життя і духовної діяльності бажають йому доброго здоров'я, особистого і сімейного щастя та багато успіхів в праці на Ниві Господній.

На многая літа!

З життя Пряшівської єпархії

АРХІЄРЕЙСЬКІ БОГОСЛУЖЕННЯ

● 2, 4, 9 і 23 грудня 1979 р. Преосвященніший владика Николай служив св. Літургію в Пряшівському кафедральному храмі Александра Невського разом із священиками: о. прот. М. Кернашевичем, о. прот. Йосифом Ілюком і о. прот. Петром Кормаником. 9 грудня проповідував о. прот. Михайло Кернашевич, в інші дні — о. прот. Петро Корманик.

Під час богослужень у Завадці

З життя Михалівецької єпархії

◆ 8 грудня 1979 р. в Єпархіальній Раді в Михалівцях відбулось позачергове засідання Єпархіальних Зборів за стопроцентної участі запрошених делегатів. У засіданні взяв участь Блаженніший Дорофей, Митрополит Празький і всієї Чехословаччини, Преосвященніший владика Николай, єпископ Пряшівський, за державні органи п. М. Чурма з Михаловець. Збори займались питанням зайняття звільненого місця єпископа Михалівецької єпархії.

По молитвах і вітальних словах Блаженніший Дорофей служив разом з духовенством панахиду за спочившим Преосвященнішим владикою Кирилом, єпископом Михалівецьким.

Головував Зборами о. прот. д-р Михайло Спишак. Прот. Йоан Хома інформував про сучасний стан в Михалівецькій єпархії, про який розгорнулась жвава дискусія, в якій говорив і Блаженніший Дорофей, Митрополит Празький і всієї Чехословаччини.